Kronisk njursvikt
en översikt

Tryggve Nevéus
Bosön 2014

Vad kommer jag att prata om?

Hypertoni
Proteinuri
Kalkfosfatbalansrubbningar
Acidos
Tillväxthämning
Nutrition
Renal anemi
Hyperkalemi
Dialys/transplantationsindikationer
Förslag till uppföljningsschema

Vad kommer jag *inte* att prata om?

Läkemedelsdoseringar
Specifika njursjukdomar
Utredning av oklar njursvikt
Dialys/transplantation

Njursvikt

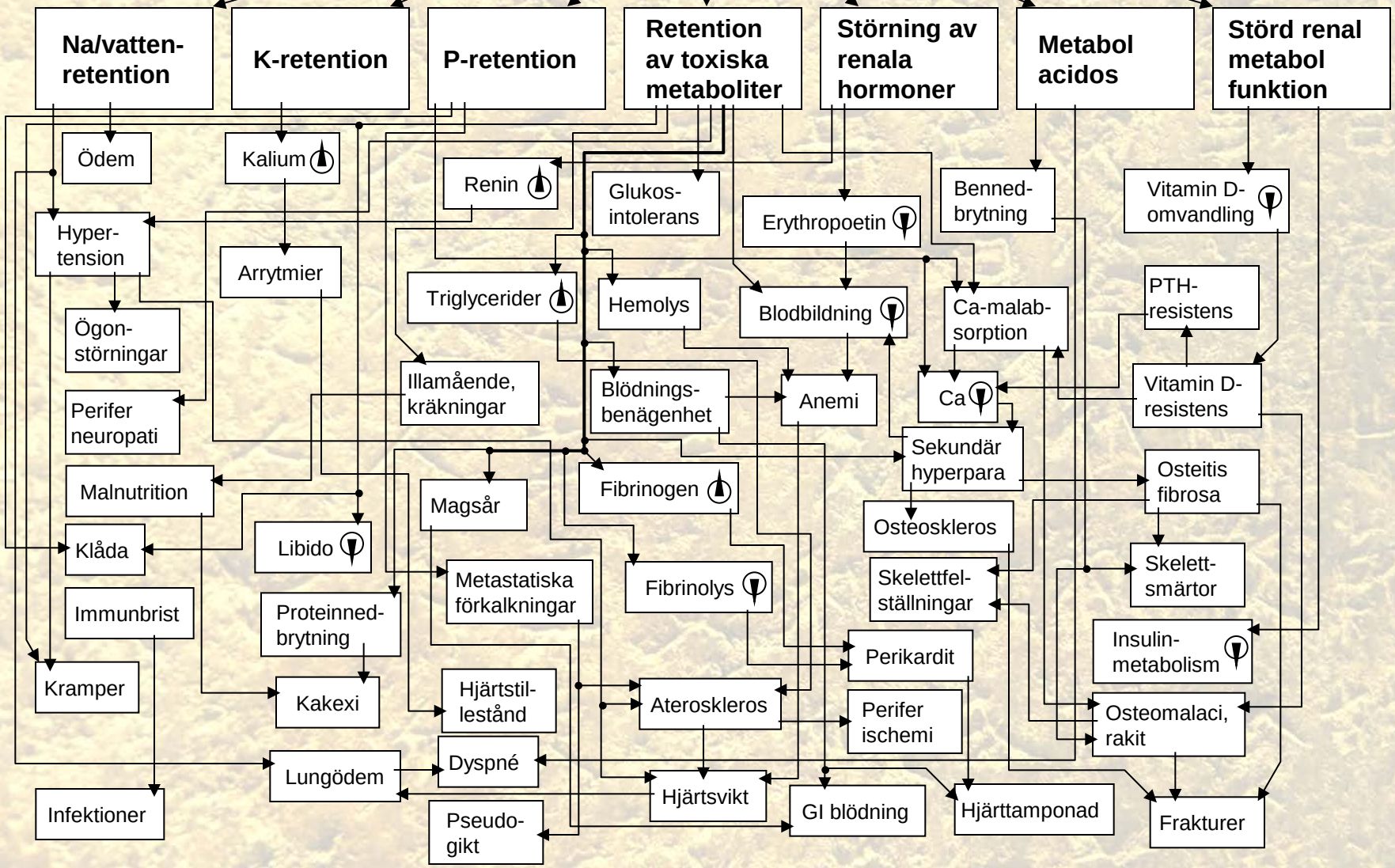
Na/vatten-retention
K-retention
P-retention
Retention av toxiska metaboliter
Störning av renala hormoner
Metabol acidos
Störd renal metabol funktion
Ödem
Kalium
Renin
Glukos-intolerans
Erythropoetin
Benned-brytning
Vitamin D-omvandling
Hyper-tension
Arrytmier
Triglycerider
Hemolys
Blodbildning
Ca-malab-sorption
PTH-resistens
Ögon-störningar
Illamående, kräkningar
Blödnings-benägenhet
Anemi
Ca
Vitamin D-resistens
Perifer neuropati
Sekundär hyperpara
Osteitis fibrosa
Malnutrition
Magsår
Fibrinogen
Osteoskleros
Klåda
Libido
Metastatiska förkalkningar
Fibrinolys
Skelettfel-ställningar
Skelett-smärtor
Immunbrist
Proteinned-brytning
Insulin-metabolism
Perikardit
Kramper
Kakexi
Hjärtstil-lestånd
Ateroskleros
Perifer ischemi
Osteomalaci, rakit
Lungödem
Dyspné
Hjärtsvikt
GI blödning
Hjärttamponad
Frakturer
Infektioner
Pseudo-gikt

Kronisk njursvikt; behandlingsöversikt

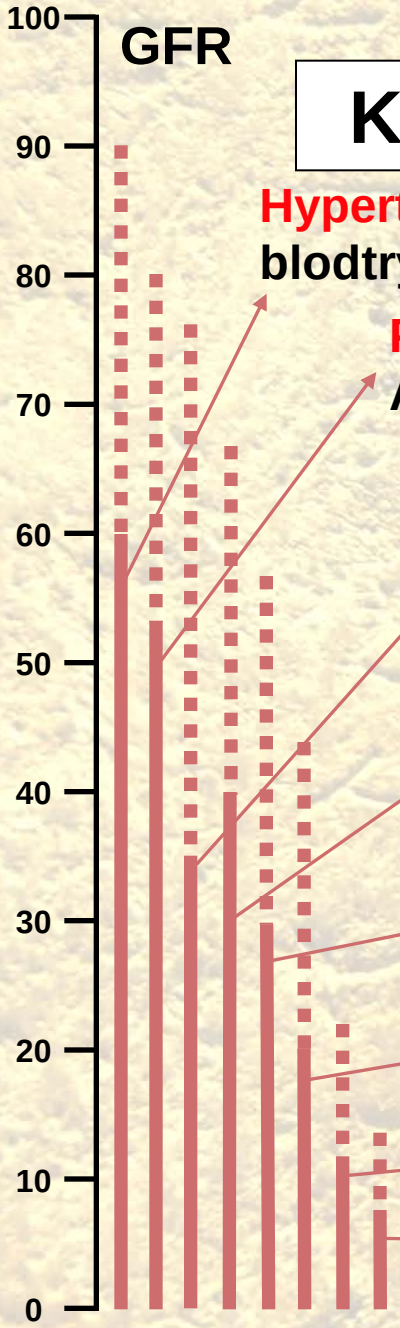

Hypertoni
blodtrycksmediciner

Proteinuri
ACE-hämmare, AngII-receptorblockerare

Acidos
Bikarbonat

Påverkan på kalk/fosfatbalansen
Hyperparathyreoidism
Fosfatrestriktion, fosfatupptags-hämmare, D-vitamin, bikarbonat

Tillväxthämning
Energitillskott, tillväxthormon

Anemi
Erythropoetin, järn

Hyperkalemi
Resonium, bikarbonat, salbutamol

Uremi
Transplantation, dialys

Hypertonimekanismer

Huvudmekanismer: hypervolemi, vaskulär resistans, cardiac output

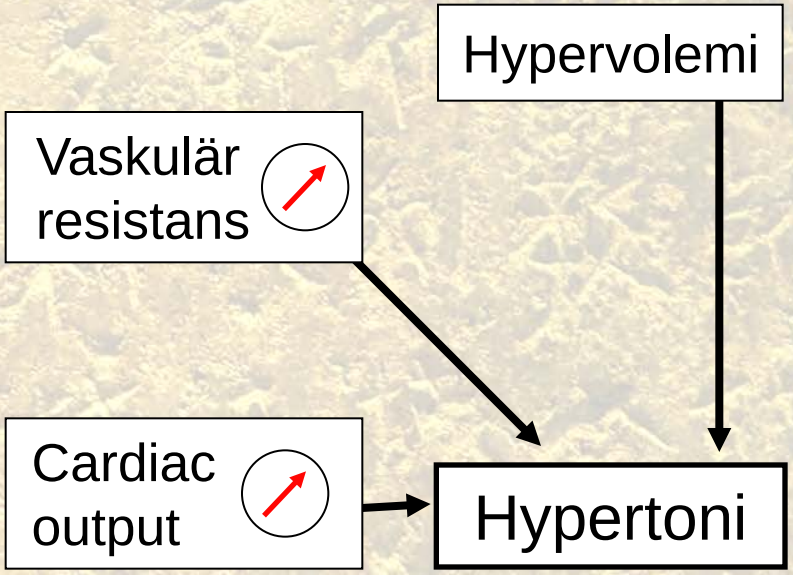

Hypertonimekanismer

Huvudaktörerna: Natrium, RAAS, Sympaticus

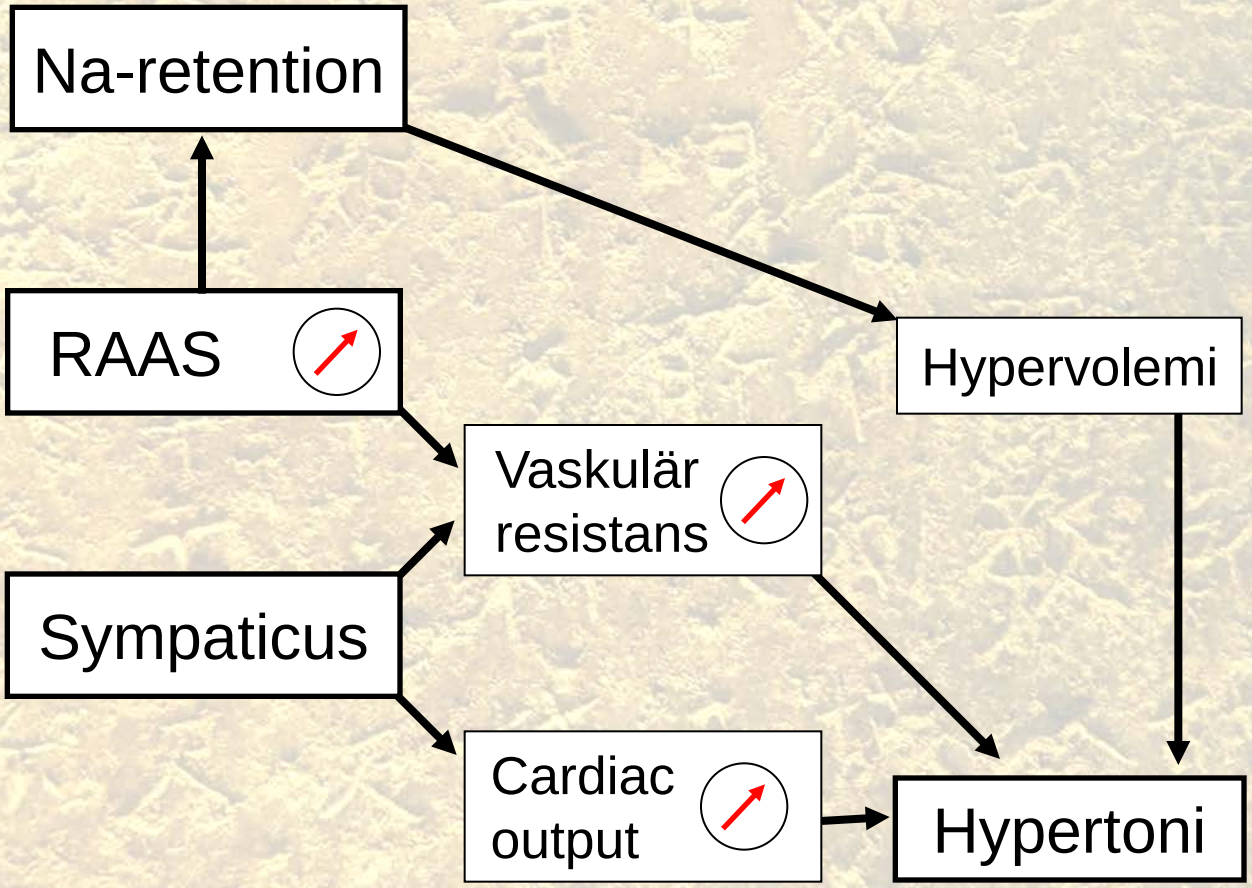

Hypertonimekanismer vid njursvikt

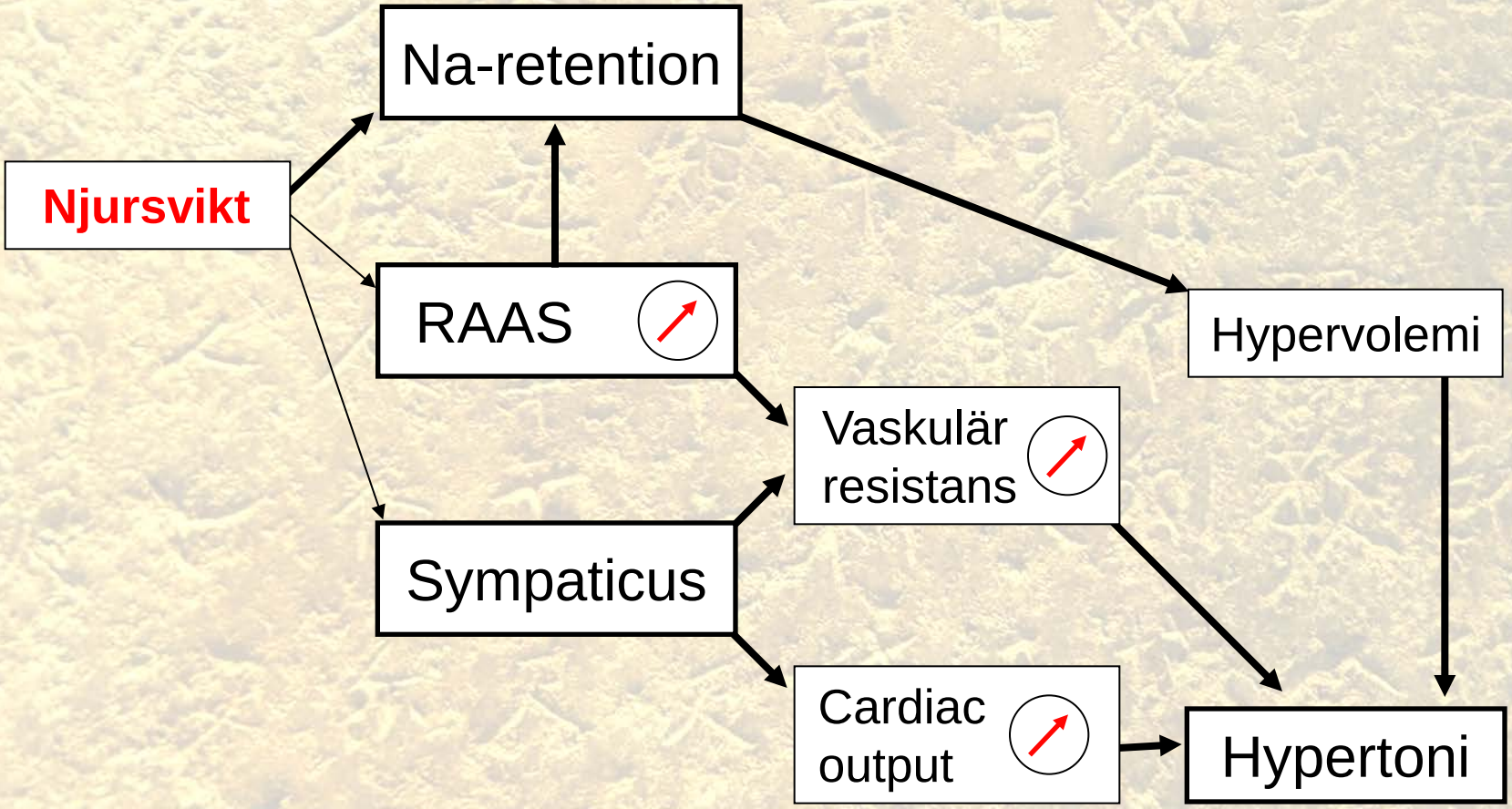

Hypertonimekanismer vid njursvikt

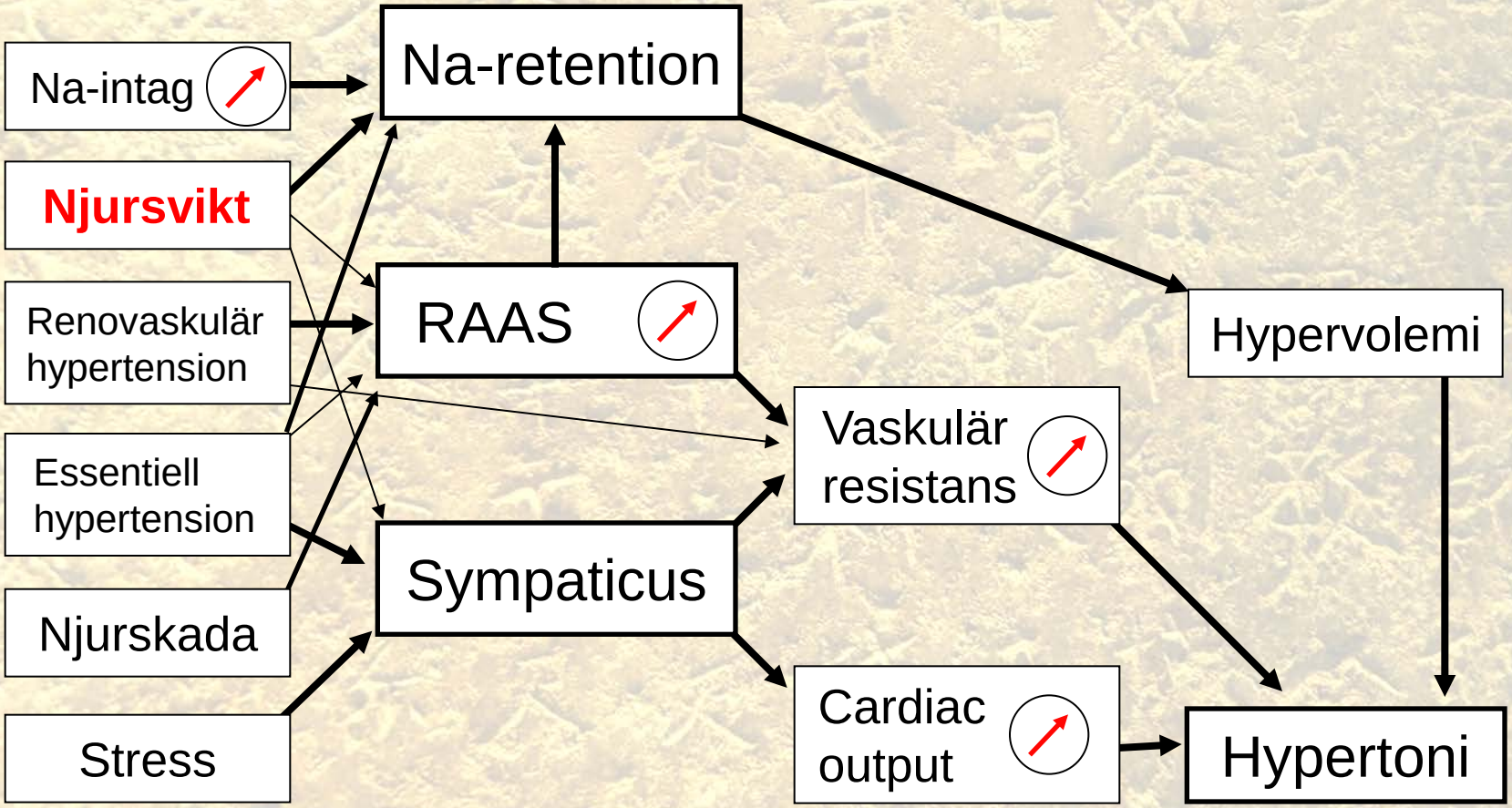

Hypertonibehandling vid njursvikt

Monitorering
24-timmars ambulatoriskt åtminstone då och då

Mål
Helst <50 %ilen

Behandling
Alla antihypertensiva som används hos vuxna kan ev ges till barn
ACE-hämmare/A2RB ger nefroprotektion utöver BT-kontrollen
Ca-kanalblockerare snälla
Diuretika (+saltrestriktion) vid vätskeretention
Betablockare OK

Proteinuri vid kronisk njursvikt

Nefronförlust

↓

Glomerulär kapillär stress/hypertension

↓

Glomerulusskada → **Tubulära återresorptions-förmågan överskrids**

↓

Proteinuri

Proteinuri vid kronisk njursvikt

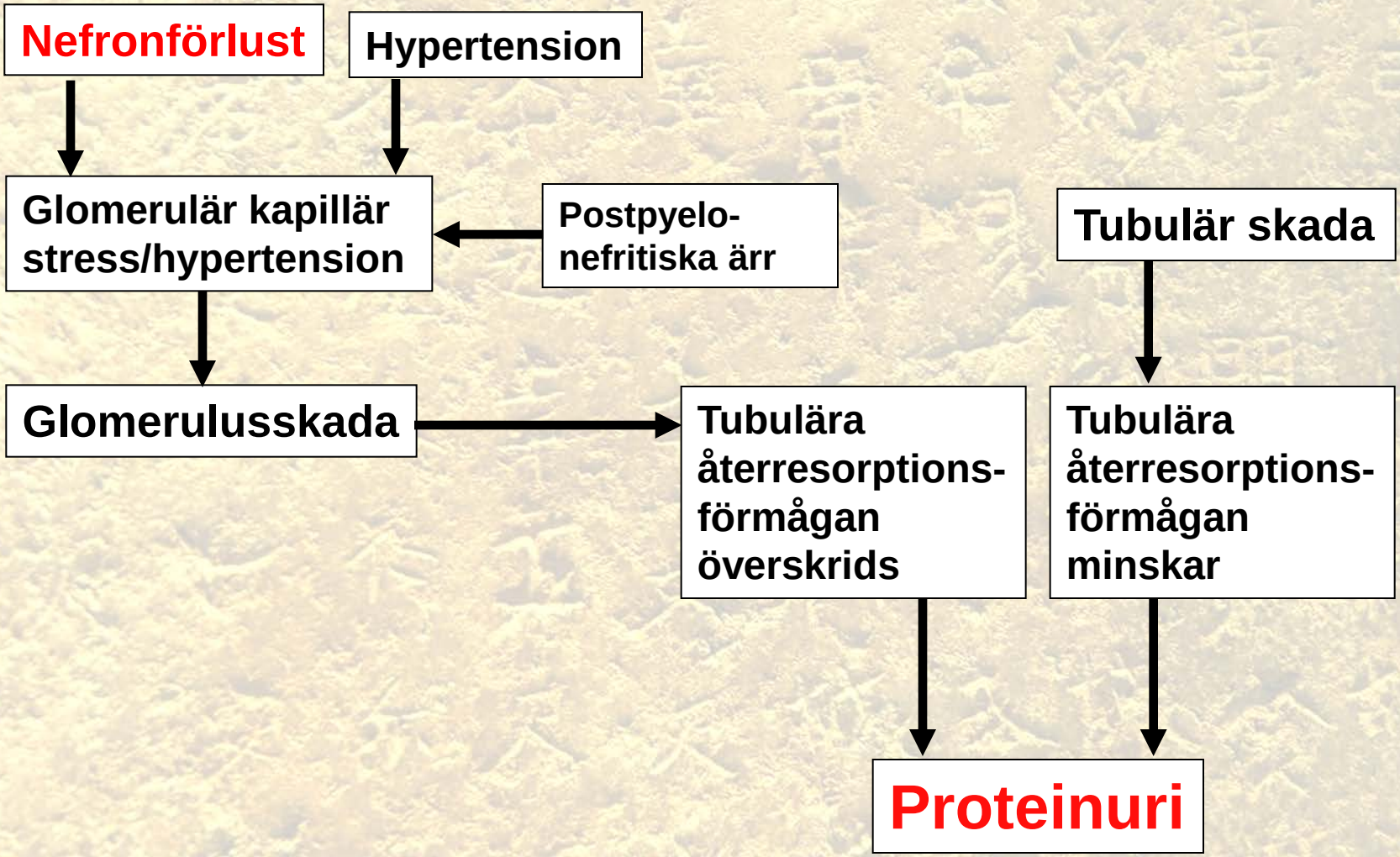

Proteinurins onda cirklar

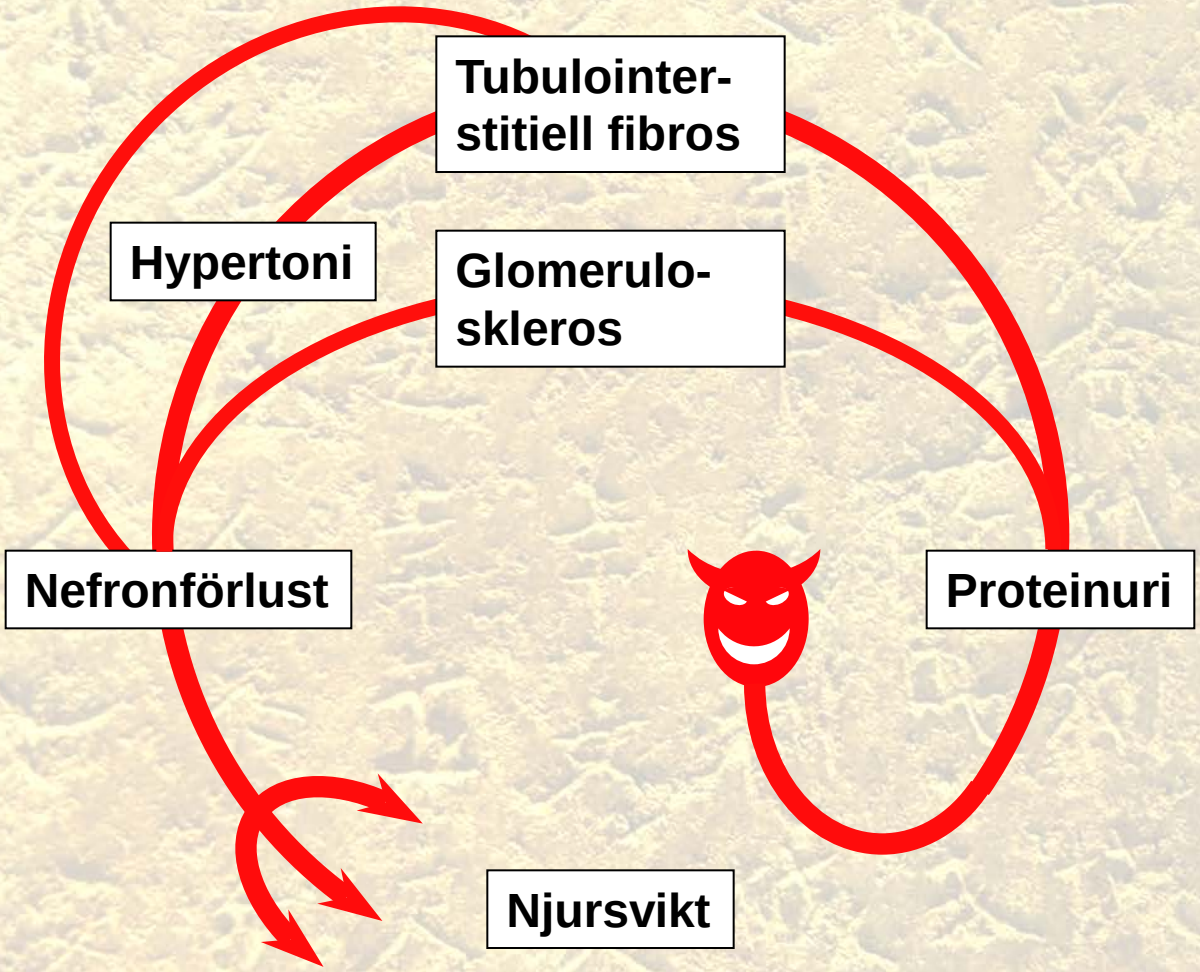

Proteinuribehandling: RAAS-blockad

Behandlingsprinciper

Sätt in tidigt

Behåll även vid sjunkande njurfunktion

Uppehåll vid magsjuka eller annan dehydrering

Ta bort vid graviditet!

Biverkningar

Sänker GFR ngt men inte pga njurskada

Kan ge hyperkalemi men oftast inte farligt

Acidos vid njursvikt

Orsaker

Minskad H^+-utsöndringsförmåga

Vid grav njursvikt (eller spädbarn) minskad HCO_3-resorption

Kännetecken

Kompenseras oftast vid GFR >40

Oftast mild (pH oftast >7,35)

Konsekvenser

Proteinnedbrytning

Skelettnedbrytning

Störd K-balans

Dålig tillväxt

Behandling

Na-bikarbonat

Ge tills HCO_3 och pH normaliserats (åtminstone HCO_3>20)

Effekter på kalk/fosfatbalansen

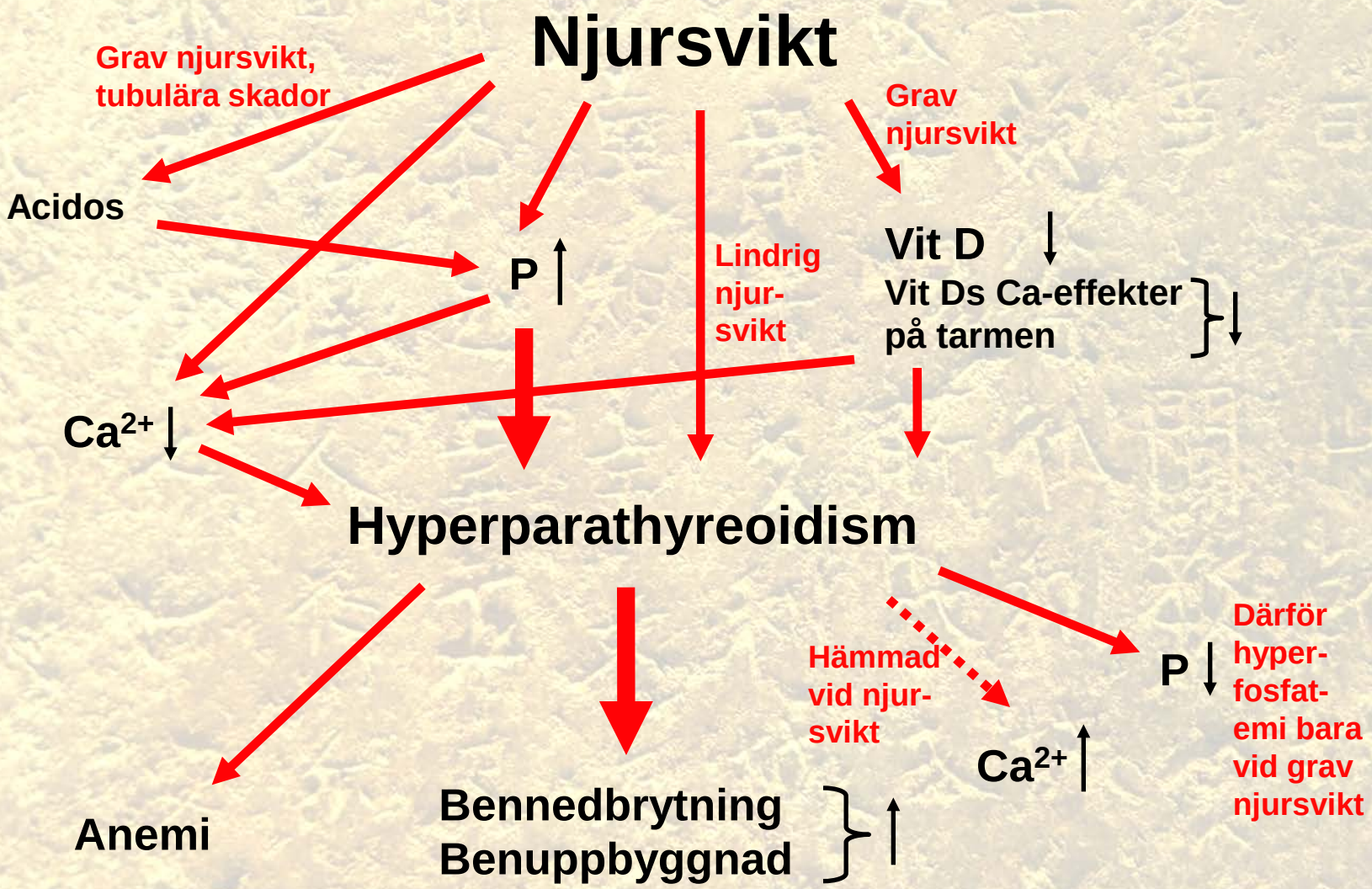

Effekter på kalk/fosfatbalansen

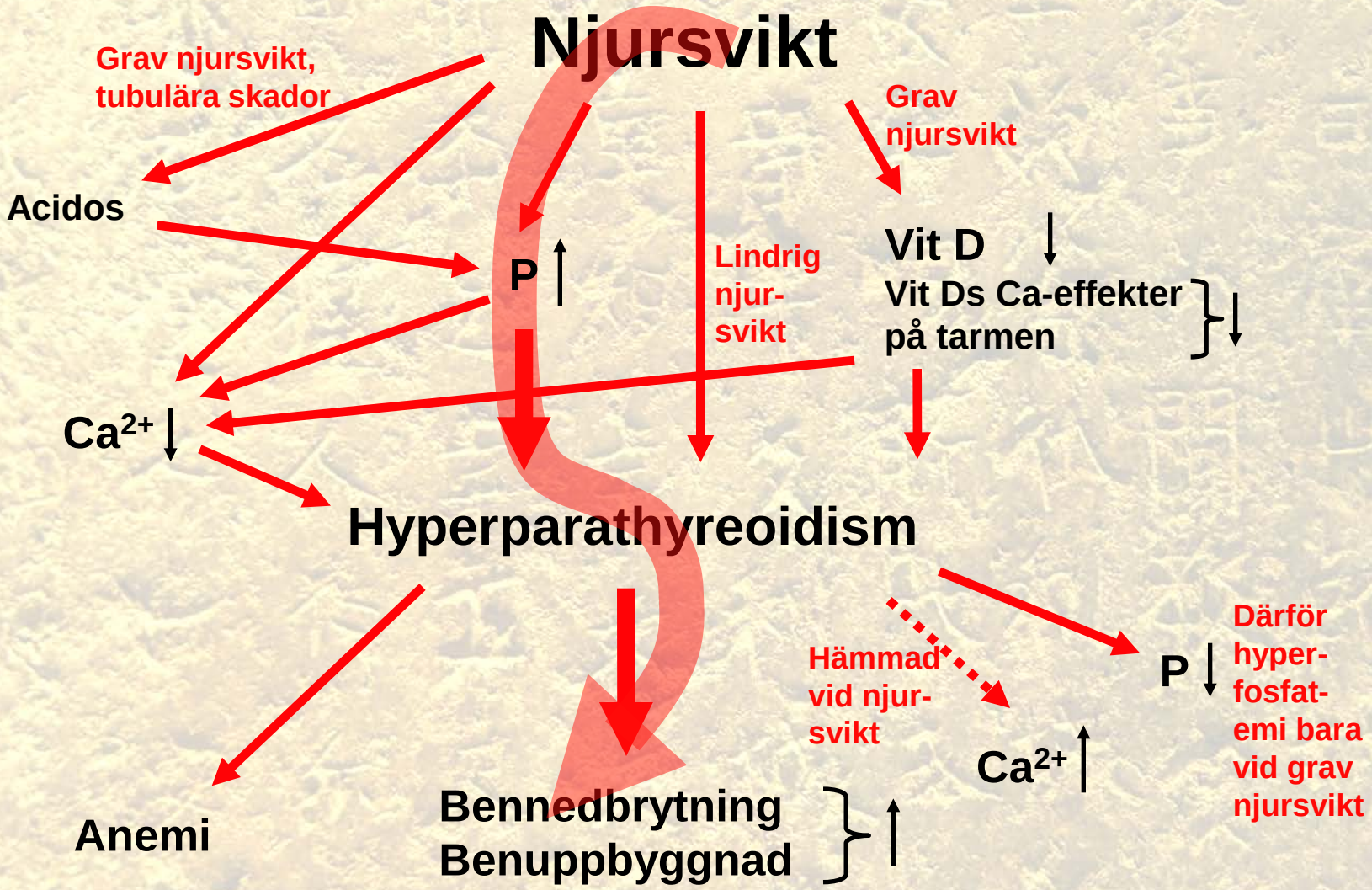

Renal osteodystrofi

Vilka barn?

Njurskador oavsett orsak. Hyperpara ev redan vid GFR 50-70

Mekanismer

Hyperfosfatemi (centralt), hyperparathyroidism

Konsekvenser

Demineralisering
Frakturer
Smärtor
Anemi

Renal osteodystrofi: behandling

Fosfatrestriktion

Fr a restriktion av mjölkprodukter (svårt)

Fosfatupptagshämmare

Ca-karbonat: startdos 100 mg/kg/d (alt 1 g/m^2)
Ges i samband med måltider. Justeras tills P<1,5
Kan ökas ganska ordentligt, men se upp för hyperkalcemi!
Alt Ca-fria fosfatupptagshämmare; sevelamer (Renagel ®)
Alt calcimimetika, lurar parathyreoidea att Ca är högt; Cinacalcet (Mimpara®)

D-vitamin

Etalpha® startdos 10-30 ng/kg/d, justeras tills Ca ≈ 2,6. Alt Rocaltrol®.
Se upp för hyperkalcemi

Vid acidos dessutom viktigt med Natriumbikarbonat
Justeras tills bikarbonatkonc normal

Tillväxthämning vid njursvikt

Vilka barn?

Barn med måttlig-grav njursvikt oavsett orsak

Orsaker

Malnutrition, illamående, ökad katabolism, elektrolyt/pH-rubbningar, renal osteodystrofi, psykosocialt, anemi, hypertension, hormonellt...

Behandling

Steg 1 Energirik kost (gastrostomi kan behövas!)
Steg 2 Optimering av bidragande rubbningar
Steg 3 Tillväxthormon
sällan aktuellt före 4 års ålder, men bör startas före 6

Nutrition vid njursvikt

Energirikt
Kring 100-120% av rekommenderat energiintag för åldern
Tillskott i form av fett och kolhydrater

Fosfatrestriktion
Minska mjölk och mjölkprodukter

Vitaminer, spårämnen
Järn behövs i regel vid anemibehandling
Folat behövs ofta vid GFR <40 (mot homocysteinstegring)

Ingen proteinrestriktion
Undantag, ibland om urea trots övriga åtgärder >20

Ingen vätskerestriktion
Vätskeintaget reglerar sig själv

Blodbildningen

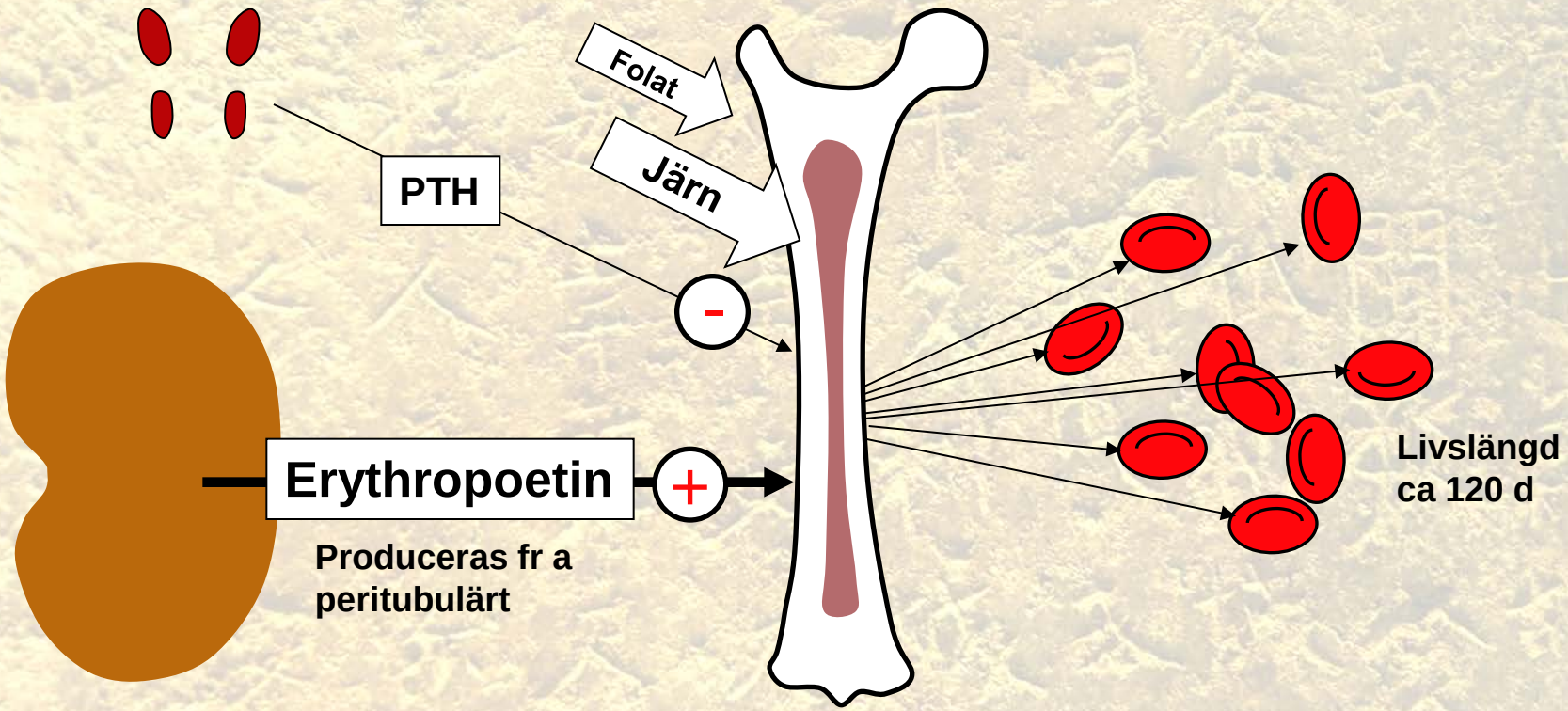

Renal anemi

Orsaker

***Erythropoetinbrist*, dålig erythrocytöverlevnad, BM-hämning (hyperpara), järnbrist, folatbrist**

Vilka barn?

Sällan vid GFR>45

Behandling

Steg 1 kolla att nutrition, järn, folat och PTH är bra

Steg 2 Erythropoetin

I regel behövs *järn* (2-3 mg/kg/d) också. Ge inte vid måltid!

***Folat* ges ofta vid grav njursvikt**

Mål: Hb kring (100-)120, ferritin>100-300

Hyperkalemi vid kronisk njursvikt

Bara aktuellt vid riktigt grav (eller riktigt akut) njursvikt
Hyperkalemi ovanligt vid GFR >10-15
Bibehållen K-utsöndringsförmåga till GFR 5-10
Pga ökad tubulär K-sekretion och K i faeces

Undantag
Akut acidos (K ut ur cellerna)
Nyfödda/spädbarn
Exogent tillskott
Distala tubulära skador (fr a obstruktiv uropati)
Läkemedel: NSAID, RAAS-blockad

Hyperkalemibehandling

Allmänt
Kolla om värdet! EKG-övervakning vid K>7.
Korrigera acidos
Sätt ut mediciner som kan ge hyperkalemi (ACE-hämmare, ARB).
Överväg furosemid (om u-produktion).
Minska intaget

β_2-stimulerare
Salbutamol 2,5-10 mg inhal, alt 4 ug/kg i 10 ml H_2O iv.
Bra akutåtgärd

Resonium
Ca 1 g/kg po eller rektalt, kan ges upp till 4 ggr per dag
Effekt inom 2-4 h
Äckligt (smakar cement)

Uremi/dialysindikationer

När?
GFR<10

Varför?
Vätskeretention, lungödem
Elektrolytrubbningar
Oliguri/anuri
Illamående
Tillväxtavflackning

Behandling
Transplantation
Dialys

Hur följer man upp barnen?

Förslag till prover

Alla barn, alla kontroller

Längd, vikt, blodtryck, Hb, Krea, (alt Cystatin C), u-alb/krea

Ofta indicerat men kanske inte vid alla kontroller

Na, K, urea, Ca, P, PTH, ALP, Bik, pH

Då och då

Clearance, järn, ferritin, folat, kostregistrering

Extraundersökningar vid grav njursvikt

Skelettålder, hjärteko, blodlipider, IgF-1, bentäthetsmätning (?)

Ungefär hur ofta behöver man se barnen?

GFR <20	**varje månad**
GFR 20-30	**varannan månad**
GFR 30-50	**varje kvartal**
GFR 50-70	**varje halvår**
GFR >70	**årligen**

Tips: GFR/10 = antal månader mellan kontrollerna!

Tack!